

Folketingets Kulturudvalg
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

29.8.2006

Ang. problemer opstået i kølvandet på ændringer af cirkulære om betaling af udstillingsvederlag til bildende kunstnere for udlån af værker til kunstudstillinger i offentligt regi.

Indtil 7. juni 2006 gjaldt cirkulære 143 af 23. august 2000, der i paragraf 2 anfører, at berettigede til vederlag er nulevende bildende kunstnere – herunder kunstnerisk arbejdende fotografer, kunsthåndværkere og formgivere, der varigt virker som kunstnere i Danmark.

Pr. 7. juni blev dette cirkulære afløst af bekendtgørelse nr. 470 af 23. maj 2006, der i paragraf 2 fastslår, at det kun er billedkunstnere med hovedvirke i Danmark der er berettigede til vederlag.

Det kunne ligne en harmløs justering, hvis ellers begrebet *billedkunstnere* dækkede hele den række af kunstneriske praksisser, der hidtil havde fundet ly under dette meget rummelige begreb. Men det holder ikke stik.

Undertegnede opdagede forskellen, da jeg ikke modtog det forventede (og lovede) vederlag i forbindelse med en udstilling på Holstebro Kunstmuseum i dette forår. Det var en udstilling af tolv større keramiske unika-værker, der har taget mig lang tid at fremstille. De er ret dyre ... og dermed naturligvis svære at sælge. Og museer er jo ikke salgssteder. Dette problem var netop årsagen til at vederlagsordningen blev indført: De statsanerkendte kunstmuseer kunne være bekendt at udstille kunstværker uden at tænke på salg eller anden økonomisk kompensation – staten ville anerkende projektet og oven i købet betale et vederlag, der gjorde indsatsen umagen værd. Og det er jo gået fint hidtil. Så sent som sidste år modtog jeg vederlag for et værk der havde været udstillet på hhv. Kunstmuseet Trapholt og Nordjyllands Kunstmuseum.

Det gik altså godt indtil Billedkunstrådet pressede på for at vederlagsordningen udelukkende skulle komme de "rigtige" billedkunstnere til gode. Nu har de altså haft held med deres forhavende – og det i så høj grad, at den er blevet ændret med tilbagevirkende kraft – fra 1. januar 2006.

Jeg har nu haft en meget givende samtale med Anne Marie Nehammer, der er kulturministerens medunderskriver på bekendtgørelse nr. 470.

På mit spørgsmål om, hvilke udøvere af hvilke kunstarter, der i henhold til den nye betænkning henregnes under begrebet *billedkunstnere*, har hun forklaret mig, at kun fotografer stadig kommer ind under denne paraply - naturligvis sammen med malere, billedhuggere et.c. – og at udelukkelsen alene gælder design og kunsthåndværk. Havde der nu siddet en kunsthåndværker eller en designer i billedkunstrådet, var denne lille ændring nok ikke sket uden sværdslag – men det gør der som bekendt ikke – og der findes heller ikke et tilsvarende organ i kulturministerielt regi, der varetager kunsthåndværkets og designets interesser. Det må siges at være uhensigtsmæssigt.

Anne Marie Nehammer informerede mig også om, at der i sager som denne ikke findes en egentlig klageinstans... kun kulturministeren. Derfor dette brev der også er tilsendt Brian Mikkelsen.

Problemet er nu, hvordan man kan ændre regelsættet, så vederlagsordningen atter får magt, som den – i hvert fald oprindeligt – havde agt. Så den igen kompenserer for udlån af ”usælgelige” værker til statsanerkendte kunstinstitutioner.

For det er jo ikke kun billedkunstnere – i kulturministeriets nuværende smalle definition af begrebet – der har behov for kompensation. Også mange keramikere, vævere, guld- og sølvsmede og designere af forskellig art fremstiller dyre værker – i designernes tilfælde ofte prototyper - der hyppigt bliver udstillet på kunstmuseerne.

Og hvad skal de stakkels kunstmuseer gøre, når de arrangerer udstillinger med en maler og en keramikker? Skal den ene udstiller have vederlag og den anden ikke? Eller skal de bare lade være? I mit Holstebro-tilfælde udstillede jeg samtidig med billedhuggeren Ellen Hyllemose – hun fik... jeg fik ikke!

Hvis en maler eller billedhugger udstiller keramiske værker – og det sker hyppigt i dag - ja, så får de vederlag – ikke på grund af værkkategorien, men på grund af deres billedkunstneriske ”status”. Om man som keramikker ville få vederlag, hvis man udstillede malerier er nok tvivlsomt...!

De ser naturligvis nu, at der er mange fordomme involveret i det her. Gamle fordomme, der stammer fra 1700-tallets opdeling i ”fine” og mere underordnede kunstarter. I Kunstnersamfundet, som jeg i øvrigt er medlem af – opererer man kun med tre kategorier af udøvere: Malere, billedhuggere og arkitekter. Jeg er optaget som arkitekt...!

For at komme til det egentlige: Den beklagelige sandhed er nok, at det ville være mest formålstjenligt at ophæve bekendtgørelse 470 og gå tilbage til den gamle praksis. Men jeg forstod på Anne Marie Nehammer, at ændringen også var resultatet af et økonomisk problem. At der simpelthen var for få penge til alt for mange udøvere. Og at Billedkunstrådet derfor mente, man kun skulle støtte ”egentlige” billedkunstnere. Det er der jo ikke meget overraskende i – og hvem skulle have sagt dem imod?

At den nuværende ordning er blevet indlysende uretfærdig – og oven i købet upraktisk – det kan der vist ikke være diskussion om. Man kunne selvfølgelig overveje at tilføre området flere penge... men hvis det ikke kan realiseres, så må det kunne lade sig gøre at skabe en fremgangsmåde ved fordelingen af midlerne, der bedst muligt tilgodeser dem med størst behov.

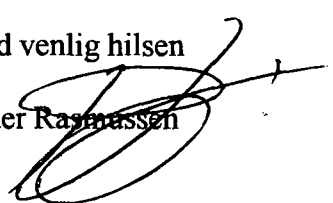
Jeg vil derfor foreslå, at Kulturministeriet indfører en økonomisk bundgrænse for hvilke værker der kan udløse vederlag - f.eks. 10.000 kr. – men at alle kategorier af udøvere vil være vederlagsberettigede. Og hvis man udelukkende støtter udstillinger med ”unikke” værker – eller begrænsede serier - så ville man formodentlig være kommet et langt stykke af vejen hen mod en begrænsning af udgifterne og en mere hensigtsmæssig og retfærdig fordeling af midlerne.

Det er naturligvis også et problem, at det ikke er kunsthistorisk kompetente personer, der i ministerielt regi ultimativt skal vælge mellem hvilke udøvere, der skal modtage vederlag. Det burde naturligvis være det faktum, at en kunsthistorisk uddannet museumsleder har valgt kunstneren som udstiller, der var det afgørende argument.

Og så viser hele denne sag, som antydnet, også umiskendeligt, at det er en fejl, at der ikke sidder en eller flere repræsentanter for design og kunsthåndværk i Billedkunstrådet.

Med venlig hilsen

Peder Rasmussen

KOLDINGHUS ALLE 4, DK 4690 HASLEV. TLF. +45 56313502

E-mail: bennicke-rasmussen@mail.tele.dk

www.pederrasmussen.dk